

Oponentský posudek disertační práce

Karlova univerzita v Praze: Pedagogická fakulta

Obor řízení: Speciální pedagogika

Uchazečka: **Mgr. Veronika Kocourová, MBA**

Název disertační práce: **Sdílená péče v rodině s dítětem se zdravotním postižením v ČR**

Oponent: doc. PhDr. Monika Mužáková, Ph.D.

Pracoviště: Katedra speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

Rodina a dítě s postižením - náročnost a hledání cest přijetí takového potomka, odvaha i pochybnosti rodičů, jejich úsilí i naděje – to vše je považováno za jedny z nejdůležitějších otázek moderní speciální pedagogiky. Reflexe této společenské reality se tak dostává v posledních desetiletích do popředí zájmu mnoha výzkumníků u nás i v zahraničí. Jak vhodně a smysluplně podpořit tyto rodiny patří v současné době také k naléhavým celospolečenským úkolům. To nutně směřuje k zapojení a spolupráci všech pomáhajících profesí v oblasti vzdělávání, sociální práce i lékařské péče.

Zvolený cíl disertační práce Mgr. Veroniky Kocourové, MBA., zaměřený na spolupráci rodičů jako neformálních pečovatелů a profesionálů jako poskytovatelů péče formální, považuji z výše uvedených důvodů za vysoce aktuální a angažovaný ve prospěch obou stran. Analytický pohled na sdílenou péči nabízí možnost zahrnout do výstupů disertační práce klíčové nástroje pro podporu zkoumaných rodin s dítětem se zdravotním postižením, a poukázat tak na konkrétní potřeby pečujících osob.

Teoretická část práce má 64 stran a analyzuje v pěti kapitolách současný stav poznání v oblastech těsně souvisejících s tématem sdílené péče. Snad jen podkap. 1.1. Historický přehled přístupu k lidem se zdravotním postižením vykazuje určité poněkud zjednodušující náhledy, které se pokusil zproblematizovat např. Titzl (2020). Chybí zde také zmínka o eutanázii osob s postižením v průběhu akce T4. Oproti tomu podkap. 1.2. Lidská existence a fenomén péče v kontextu zdravotního postižení je zpracována vysoce fundovaně. Krásně je vyjádřen fakt, že péče je odpověď na lidskou zranitelnost. Použité prameny jsou bohaté a dobře citované.

Drobné nepřesnosti (např. dle současné legislativy (NOZ) nelze občana zbavit svépravnosti, ale pouze omezit jeho svépravnost – str. 75, taktéž v zákoně č. 561/2004 Sb. je definováno individuální vzdělávání, nikoli domácí vzdělávání, termín dětská mozková obrna je již několik let nahrazen termínem mozková) lze považovat za snadno odstranitelné.

Empirická část je zpracována precizně. Obsahuje všechny nezbytné části: popis výzkumného šetření, správně formulované vědecké otázky, popis výzkumného vzorku i použité postupy. Zvolené metody jsou též výborně popsány i odůvodněny.

Autorka při interpretaci výsledků citlivě a naléhavě poukazuje na důležitost pochopení potřeb těchto rodin v kontextu mezilidských vztahů a v širších souvislostech apeluje na skutečné sdílení a porozumění. Právě lepší uvědomění si toho, jak se neformální pečovateli cítí, čeho se obávají, je pro pracovníky pomáhajících profesí nesmírně potřebné. K tomu výborně slouží přílehlavě použití autentických výpovědí účastníků výzkumného šetření. Interpretace výsledků je jasná. Rodiče vnímají nekoordinovanost a roztržitost sdílené péče i nedostatečnou podporu jejich rodičovskému úsilí ze strany státního aparátu.

Závěr posouzení obsahové a odborné stránky práce:

Předložená disertační práce Mgr. Veroniky Kocourové, MBA. je významným přínosem pro možné zlepšení spolupráce mezi formálními a neformálními pečovateli. Za zásadní považují autorčin apel na nutnost lepší provázanosti obou složek této péče, která by byla ku prospěchu dětem se zdravotním postižením, jejich rodičům i spolupracujícím odborníkům. Zjištěné závěry otvírají nejen cestu k podpoře sdílené péče, ale akcentují též důležitost samotné péče o pečující tak, aby ti mohli žít víc svobodně a podle svých představ.

Po stránce jazykové odpovídá disertační práce požadavkům stanoveným na tento typ prací, vyjma poměrně čtenějších interpunkčních pochybení (např. str. 9, 19, 27, 37, 107 aj.) Tento nedostatek však autorka bohatě vyváží krásným propojením českého jazyka s pregnantním použitím vědecké terminologie.

Vyjadřuji přesvědčení, že zde prezentovaná objektivní vědecká fakta a jejich fundované zpracování mohou přispět k lepšímu pochopení potřeb pečujících rodičů dětí se zdravotním postižením v oblasti sdílené péče, a tím i k podpoře jejich práva rozhodovat o vlastním životě.

Předložená disertační práce splňuje požadavky standardně kladené na tento typ práce v oboru Speciální pedagogika.

Otázka k obhajobě:

Na čem zakládáte své přesvědčení, ve Vaší disertační práci opakovaně naznačené, že se potřebám rodičů pečujících o své děti se zdravotním postižením dostává postupně méně pozornosti než potřebám pečovatelů v seniorském věku?

Monika Mužáková

V Praze dne 19. července 2024